

Stenografisch verslag van een openbaar verhoor in het kader van de parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties op 13 juni 2014 in de Enquêtezaal van het Logement te Den Haag.

Gehoord wordt: de heer Peter Noordanus

Aanvang: 11.00 uur

Voorzitter: Van Vliet

Griffier: Esmeijer

Verder zijn aanwezig de commissieleden Bashir, Groot, Hachchi, Mulder en Oskam.

De **voorzitter**: Goedemorgen. Aan de orde is het openbaar verhoor van de heer Noordanus. Mijnheer Noordanus, welkom namens onze parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties. Onze commissie doet onderzoek naar opzet en werking van het hele stelsel van corporaties, inclusief de incidenten die daar plaatsvonden. Daarom willen wij weten wat er is gebeurd, hoe dat kon gebeuren en wie daarvoor verantwoordelijk zijn. Vandaag concentreren wij ons wederom op Vestia, met name op het interne toezicht daar en het interne reilen en zeilen. In dat verband wordt u gehoord als getuige.

Het verhoor vindt plaats onder ede. U hebt er in dit verband voor gekozen om de belofte af te leggen dat u de gehele waarheid en niets dan de waarheid zult zeggen. Ik verzoek u om op te staan en mij na te zeggen: "Dat beloof ik."

De heer **Noordanus**: Dat beloof ik.

De **voorzitter**: Dan staat u nu onder ede. Neemt u plaats.

U laat zich bijstaan door mevrouw Borrius, die ik ook welkom heet. Ik wijs u erop dat u zelf dient te antwoorden op vragen van de commissie.

Mijnheer Noordanus, tussen 2001 en 2003 was u circa drie jaar voorzitter van de raad van commissarissen van Vestia. Een jaar of acht later, in de zomer van 2011, raakt Vestia in zeer, zeer grote financiële problemen. Dat is acht jaar na uw vertrek. Desalniettemin willen wij u een aantal vragen stellen over uw tijd bij Vestia, om erachter te omen of de oorzaken van het debacle al langer aanwezig waren. De commissie wil ook van u weten hoe het in uw ogen mis heeft kunnen gaan.

Daarnaast bent u als voorzitter van de raad van commissarissen in de genoemde jaren verantwoordelijk geweest voor de beloning van de bestuurder, de heer Staal. In dat verband hebben wij ook vragen aan u. Het woord is aan de heer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer Noordanus, u bent nu burgemeester in Tilburg, maar ik wil met u terug naar 1989. Toen was u net wethouder geworden in de gemeente Den Haag. 1989 was ook het jaartal waarin de heer Staal zijn carrière begon bij het gemeentelijke woningbedrijf in Den Haag. U hebt die periode van redelijk dichtbij meegemaakt omdat u toen wethouder was in Den Haag. In hoeverre vormde de groei van Stichting Woningbedrijf Den Haag een strategie in uw tijd als wethouder?

De heer **Noordanus**: Laat ik er dit over zeggen: in de portefeuillevordering rond de verzelfstandiging van het gemeentelijk woningbedrijf, het bedrijf dat later Vestia is geworden, was ik niet de verantwoordelijk wethouder. Dat was een collega-wethouder volkshuisvesting. Ik deed andere dingen. Ik was verantwoordelijk voor ruimtelijke ordening en investeringen daarin. Ik deed dus andere dingen. Ik heb dit dus op enige afstand gevolgd. Het was een debat waarin de pro's en contra's van verzelfstandiging uitvoerig aan de orde kwamen. Uiteindelijk heeft dit in het begin van de jaren negentig geleid tot het ontstaan van Vestia. Staal werkte eerst in andere rollen bij de gemeente en is toen directeur geworden.

De heer **Bashir**: Dat was in '92. Vanaf '92 is de heer Staal ook als enige directeur-bestuurder gebleven. U was natuurlijk lid van het college van burgemeester en wethouders van Den Haag.

De heer **Noordanus**: Dat kan ik moeilijk ontkennen. Dat ben ik inderdaad tien jaar geweest.

De heer **Bashir**: Het college spreekt natuurlijk altijd met één mond. U weet natuurlijk ook van uw collega's wat zij allemaal aan het doen waren en u zag ook het gemeentelijke woningbedrijf groeien. Was dit overheidsbeleid?

De heer **Noordanus**: Die verzelfstandiging is nog een heftig politiek debat geweest in die jaren. Ik ben er zelf nooit zo tegen geweest, omdat ik mondig corporaties zie als partner in de stedelijke ontwikkeling en als bondgenoot om ervoor te zorgen dat mensen in steden als Den Haag, maar eigenlijk in al onze steden, fatsoenlijke volkshuisvesting kunnen krijgen.

De heer **Bashir**: Maar dan nog een keer mijn vraag: Vestia heeft een groei doorgemaakt en dat begon in uw tijd als wethouder; was dat beleid van de gemeente?

De heer **Noordanus**: Die groei was op dat moment helemaal niet het issue. Het issue was of een bootje met lekkage -- dat waren in die tijd de meeste gemeentelijke woningbedrijven -- een stevige corporatie kon worden, of de risico's van verzelfstandiging niet te groot waren en overigens ook of de financiële positie continuïteit kon borgen; dit was namelijk nog voor de bruterij van Vestia. De groei die daarna heeft plaatsgevonden, was in het college van B en W absoluut geen gesprekspunt.

De heer **Bashir**: U zegt dat de groei voor de gemeente geen issue was. Het gebeurde gewoon. Had dat ook te maken met de persoon van Erik Staal zelf? Was het zijn eigen ambitie om te groeien?

De heer **Noordanus**: Dat is allemaal speculatief. U vraagt mij wat ik in mijn rol als wethouder hier in Den Haag vond van de verzelfstandiging, wat de issues waren in de discussie rond de verzelfstandiging in het college van B en W. Daarop geef ik u het antwoord dat er een moeilijk politiek debat in de

raad was. Er kwam een corporatie, eerlijk gezegd een beetje op hoop van zegen. Wij hoopten dat die het ging redden met de bruidsschat die meegegeven werd. Dat was aan de orde. De hele filosofie van groei van Vestia is ontstaan in de periode na verzelfstandiging en ook na de bruterings, in een ander perspectief. Ik wil daarover straks best iets zeggen vanuit de rollen die ik later vervuld heb, maar toegespitst op uw vraag is dit mijn antwoord.

De heer **Bashir**: Ik ga toch weer even met u terug in de tijd. Wanneer hebt u de heer Staal voor het eerst ontmoet?

De heer **Noordanus**: Dat zal in die periode geweest zijn, maar dat was geen frequent contact. Toen hij baas van het verzelfstandigde woningbedrijf werd, was hij een van de corporatiedirecteuren in de stad met wie ik veel ambities deelde en met wie ik veel plannen op het gebied van stadsvernieuwing en stadsuitleg heb weten te realiseren.

De heer **Bashir**: U hebt hem dus weleens ontmoet. Wat voor persoon was de heer Staal?

De heer **Noordanus**: Een stevige baas van een ambitieuze corporatie. Eerlijk gezegd waardeerde ik hem daarin ook, omdat steden ook stevige corporaties met ambitie en stevig leiderschap in corporaties nodig hebben.

De heer **Bashir**: U hebt in die tijd nooit gesproken over de groei die het gemeentelijke woningbedrijf doormaakte?

De heer **Noordanus**: Nee, niet bij mijn weten.

De heer **Bashir**: Ik kijk even naar de voorzitter.

De **voorzitter**: U was daarna zelf een paar jaar voorzitter van de raad van commissarissen van Vestia. Toen was het al een flinke club, maar daarna is

Vestia nog verder gegroeid. Wat zou u onze commissie kunnen vertellen over de motieven van die doorwoekerende groei van de organisatie?

De heer **Noordanus**: In de term "doorwoekeren" zit het oordeel dat groei niet goed is. Die groei had eigenlijk als basis de wens om in twee woningmarktgebieden, Rotterdam en Den Haag, een stevige positie te hebben. Die groei werd mede gebaseerd op het feit dat het toenmalige departement, het ministerie van VROM, zwakke broeders in de sector aan Vestia voorstelde met het idee dat die dan wel in het bedrijf zouden worden opgenomen. Dit werd dus mede gestuurd door opeenvolgende ministers van Volkshuisvesting, die Vestia zagen als een corporatie die zwakke broeders kon opvangen.

De **voorzitter**: Dat is een belangrijk punt, want wij zien twee mogelijke groeibomen waardoor Vestia zo groot kon worden: enerzijds een Umfeld, een hele omgeving die een impuls voor die groei heeft gegeven en anderzijds een ambitieuze bestuurder. Onze commissie probeert met vragen aan u op dit punt duidelijk te krijgen wat doorslaggevend was voor de groei van Vestia in die beginjaren.

De heer **Noordanus**: Ik denk dat het beide factoren waren. Ik zeg daarbij dat het ook een beetje over het hele sturingsmodel van Vestia als corporatie gaat. Als je groeit vanuit een idee dat je in de gemeenten, in de woningmarktgebieden waar je aanwezig bent, met redelijk zelfstandige vestigingen en redelijk zelfstandige deelbedrijven ook kunt doen wat in die steden volkshuisvestelijk gevraagd wordt, dan heb je een besturingsmodel dat het toestaat om te combineren. Zorg voor bewoners en zorg voor stedelijke problemen in de gemeenten waar je aanwezig bent, met een kleinere holding op centraal niveau die naar concernkaders kijkt en zich bezighoudt met de langetermijnstrategie.

De **voorzitter**: Als je in zo'n groeifase zit, voor uw tijd en tijdens uw tijd als voorzitter van de raad van commissarissen, komt er dan ook weleens een moment dat je je als toezichthouder afvraagt of de club niet te groot wordt en

of de bestuurder uiteindelijk niet te machtig wordt als die altijd op de stoel van het fusieproduct blijft zitten?

De heer **Noordanus**: In de governancesituatie die ik u schetste, met sterke deelbedrijven en een holding die op strategisch niveau stuurt, heb ik nooit gevonden dat de grens aan de groei bereikt was. De stap om aanwezig te zijn in wat inmiddels de Zuidvleugel van de Randstad was, dus Rotterdam en Den Haag, is de grootste groeistap geweest in die jaren. Dat vond ik een logische en ook verantwoorde keus. Ik vond het niet verkeerd dat er andere broeders in de Vestia-familie opgenomen waren, vaak gestuurd door het departement. Ik vond het evenmin verkeerd dat bijvoorbeeld een corporatie in het Westland, relevant voor de twee woningmarkten waarin Vestia acteerde, ook onder de paraplu van Vestia kwam. Ik heb dit dus gezien als een ontwikkeling die kon in relatie tot het sturingsmodel dat Vestia in die jaren had.

De **voorzitter**: Kunt u ook iets zeggen over de persoonlijke drijfveren van de heer Staal om in dezen een belangrijke aanjager te zijn? Wat was uw perceptie?

De heer **Noordanus**: Hij was een betrokken, ondernemende bestuurder met passie voor volkshuisvesting. Ik denk dat het belangrijk is om dat te benadrukken. Er is in die jaren door Vestia ook enorm veel gedaan op het terrein van volkshuisvesting, in een moeilijke periode. Zoals het met ambitieuze mensen vaak gaat -- maar dat speelt dus echt jaren na mijn vertrek -- kunnen dingen misgaan als de span of control er niet meer is. Ik vind wat er met Vestia op het derivatenfront gebeurd is, een rampzalige situatie voor de volkshuisvesting in het algemeen en in het bijzonder voor de huurders van Vestia, die daar echt mee te maken hebben.

De **voorzitter**: Voordat ik het woord weer aan collega Bashir geef, kom ik nog even terug op uw opmerking dat de span of control er later niet meer was. Kunt u toelichten wat u daarmee bedoelt?

De heer **Noordanus**: In een interview waarin ik terugkeek op de hele geschiedenis van Vestia en mijn eigen betrokkenheid van 2001 tot eind 2003, waarover wij straks ongetwijfeld uitvoeriger zullen praten, heb ik eens gezegd dat er op zichzelf niet zo veel mis was op het punt van het toezicht, dat ik toen onder mijn verantwoordelijkheid met collega's uitoefende, maar dat er een moment van reflectie had moeten zijn op het punt van het eenhoofdig bestuur. Dat reken ik mijzelf ook aan. Wij hadden ook op het niveau van de raad van bestuur tegenspraak moeten organiseren, want sterk leiderschap heeft ook aan de bestuurstafel tegenspraak nodig. Ik reken mijzelf aan dat ik die discussie niet gevoerd heb, want dat zou goed zijn geweest voor Vestia. Het was namelijk een stevige volkshuisvestelijke prestatie, die met voldoende tegenspraak ook blijvende resultaten zou hebben opgeleverd.

De **voorzitter**: Helder. Mijnheer Bashir.

De heer **Bashir**: Mijnheer Noordanus, ik ga wat verder met u door de tijd, naar 2001. Dan wordt u zelf voorzitter van de raad van commissarissen van Vestia. Hoe bent u dat geworden? Bent u gevraagd door de heer Staal?

De heer **Noordanus**: Ik meen te weten dat Staal mij opbelde en vroeg of ik dat wilde doen. Ik vond dat uitermate eervol en ben gaan praten met de medeleden van de raad van commissarissen. De raad van commissarissen heeft mij toen benoemd. Ik was vertrokken als wethouder in Den Haag en was voorzitter van de VROM-raad geworden. Daar was ik ook voor gevraagd. Soms gebeuren zulke dingen.

De heer **Bashir**: Blijkbaar had u indruk gemaakt bij de heer Staal, aangezien u gebeld bent.

De heer **Noordanus**: Dat weet ik niet, maar ik vond dat ik met mijn profiel iets kon toevoegen aan de samenstelling van de raad van commissarissen. Ik had voor een andere loopbaan gekozen, maar ik vond het gezien de ambities op het gebied van de stad -- hoe gaan de steden in Nederland

volkshuisvestelijk verder? -- ook maatschappelijk belangrijk om mij op die manier aan Vestia te kunnen verbinden.

De heer **Bashir**: Wij hebben het net gehad over de groei van Vestia en de fusies die er waren. Ook in uw tijd heeft een aantal fusies plaatsgevonden. Wij hebben in ieder geval de fusie met Woningstichting Naaldwijk, de fusie met Stichting Verantwoord Wonen uit Nieuwerkerk aan den IJssel en de fusie met Stichting Woningbouw Nootdorp. Dat zijn drie fusies die in uw tijd hebben plaatsgevonden. Kunt u verklaren waarom de heer Staal bij fusies telkens directeur bleef?

De heer **Noordanus**: Eerlijk gezegd vond ik dat een vrij logisch verhaal. Het waren kleinere clubs. De strategische rationale achter die fusies lag bij Nootdorp bijvoorbeeld in uitbreidingswijken waar het oude Vestia ook al verantwoordelijkheden had.

De heer **Bashir**: U hebt het nu over de logica achter de fusies, maar ik heb het over de vraag waarom de heer Staal bij elke fusie die plaatsvond, directeur-bestuurder van Vestia bleef.

De heer **Noordanus**: Daar zijn eigenlijk twee redenen voor. In die jaren van fusies tussen corporaties zag je twee modellen. Alle bestuurders vormden samen een soort Bulgaars partijpresidium en gingen met zijn allen de nieuwe corporatie besturen of er werd gekozen voor duidelijk, eenduidig leiderschap, uitgaande van de grootste club die de fusie tot stand had gebracht. Bij Vestia is altijd gekozen voor dat laatste model. Ik vond dat eerlijk gezegd niet onlogisch.

De heer **Bashir**: Dus u zegt: er was geen concurrentie van gelijk niveau bij andere fusiepartners.

De heer **Noordanus**: Dat zou een vervelende opmerking kunnen zijn richting toenmalige bestuurders van die corporaties, maar ...

De heer **Bashir**: Maar u was erbij, dus ...

De heer **Noordanus**: ... at the end of the day was dat wel het geval. Het lag in de logica der dingen dat Staal daarbij de bestuurder van de grotere entiteit zou blijven. Dat werd door de fusiepartners ook niet in twijfel getrokken.

De heer **Bashir**: Hoe verliep de samenstelling van de nieuwe raad van commissarissen na een fusie?

De heer **Noordanus**: Soms kwamen er al dan niet tijdelijk leden van de raad van commissarissen van de corporatie die betrokken was bij de fusie, mee naar de raad van commissarissen van Vestia. Soms was dat ook niet het geval. Het was een wisselende praktijk. Dit was onderdeel van het gesprek rondom de fusie.

De heer **Bashir**: Speelden de ambities van de heer Staal een rol bij de fusies? In uw tijd hebt u dat natuurlijk van dichtbij meegemaakt; een aantal fusies heb ik net genoemd. Speelde macht of een hoger salaris een rol?

De heer **Noordanus**: Het zijn twee verschillende aspecten. Dat hogere salaris is naar mijn idee nooit een issue geweest. Dat mag ik zeggen, want daarvoor had hij al een contract uit 1998 op zak. Het was niet zozeer een machtsgedreven verhaal; het was een inhoudelijke betrokkenheid op wonen in de Zuidvleugel van de Randstad.

De heer **Bashir**: Was er door al die fusies niet een moment aangebroken waarop de heer Staal te machtig werd?

De heer **Noordanus**: Ik heb daar daarstraks over gezegd wat ik daarover gezegd heb. Terugkijkend op het hele Vestia-verhaal van de afgelopen vijftien jaar, vind ik dat wij als commissarissen op enig moment voor een bredere raad van bestuur hadden moeten kiezen. Dat neem ik mijzelf ook kwalijk, want dit heeft ook te maken met de manier waarop je je tegenspraak organiseert. Ik heb daarstraks uw verhoor met de heer Kolthek gezien en uw

beeld dat het in de raad van commissarissen maar een kleffe vriendentroep was: no way! Er zat in mijn tijd een raad van commissarissen die wel degelijk tegenspel kon bieden en die dat ook de facto deed, maar ik vind -- in hindsight, dus dat is makkelijk praten -- dat er ook tegenspraak in het bestuur van de corporatie had moeten zijn. Als u mij vraagt hoe ik daarop terugkijk, is dat wel een duidelijk punt dat ik anders had moeten doen. Dat is geen kwestie van macht, want macht draait om de vraag wie de grootste is, wie de baas is. Het gaat om de vraag hoe je fatsoenlijk bestuur en tegenspraak organiseert. Dat is het punt dat ik in antwoord op uw vraag wil maken.

De **voorzitter**: Dat is helder, maar in de periode dat u voorzitter van de raad van commissarissen was, was het wel een bewuste keuze om toch met het model van één bestuurder door te gaan. Staal bleef in zijn eentje de baas. Dat is dan ...

De heer **Noordanus**: Ja, dat klopt. Daarover heb ik gezegd wat ik daarover gezegd heb. Dan kom je op wat ik daarstraks ook al zei: hoe gaat dat bij andere fusies? Daar zag ik vaak te grote raden van bestuur, die behalve dat zij te veel geld kostten, ook geen krachtig bestuursmodel opleverden. Die keuze is toen inderdaad gemaakt. Ik heb u ook gezegd wat ik, daarop terugkijkend vanuit de stabiliteit van de onderneming op langere termijn, daarvan vind.

De **voorzitter**: De fusies waarover de heer Bashir het net had, waren dus overnames. Ik heb zelf in het bedrijfsleven ook wel gezien dat er onder het formele mom van een fusie een overname plaatsvond, met één grote club die de andere inlijfde. U zei dat het dan min of meer in de lijn der verwachting ligt dat de leiding van de grootste club, in dit geval de heer Staal, ook doorgaat. Als wij iets eerder kijken, naar hoe Vestia ontstond in de echte fusies die daaraan voorafgingen, zien wij dat hij toen ook iedere keer degene was die bleef. Toen had je die logica dus niet achter de hand om te verklaren waarom hij iedere keer bleef zitten. Kunt u daar nog wat over zeggen? Ik weet dat dit voor uw tijd als commissaris was, maar ...

De heer **Noordanus**: Ja, dus ik heb daar niet zo'n oordeel over. Hij stond bekend als een uitermate deskundig en gedreven bestuurder. Het was op dat moment dus ook geen gesprekspunt, eerlijk gezegd. Overigens werd niet alleen aan de tafel van de raad van toezicht gezien wat zijn kwaliteiten waren; dit was ook het beeld dat het departement en het Centraal Fonds hadden. Dit was in de sector dus wel een gedragen opvatting. En dan nog, ik heb al gezegd wat ik daarvan vind als ik erop terugkijk: je kunt een heel stevige, ondernemende bestuurder bij een corporatie hebben, maar zeker met de schaal die Vestia op een moment kreeg, hadden wij in de bestuurskamer van Vestia meer tegenspraak moeten organiseren. Dat zou, wederom in hindsight, de beste strategie zijn geweest.

De **voorzitter**: Toen u voorzitter van de raad van commissarissen was, was u ook voorzitter van de zogenaamde kernraad, die over de beloning van de directeur-bestuurder ging. Zat er nou wel of niet een koppeling tussen de groei van Vestia en de salarisontwikkeling van bestuurder Staal?

De heer **Noordanus**: In het contract dat Erik Staal had, dat tussen 1994 en 1998 tot stand is gekomen, waren de trappen van salarisstijging wel gekoppeld aan een verwacht groeiperspectief van de corporatie. Maar ik heb nooit gezien -- en naar mijn overtuiging is dat bij Staal ook nooit aanwezig geweest -- dat hij vanwege zijn renumeration zocht naar een groei van de corporatie. Die groei was inhoudelijk gedreven, met de argumenten die ik ook op de vraag van de heer Bashir heb trachten aan te geven. Daar ging het om. Het was een man -- is een man -- die werkte vanuit de optiek van wat er in steden in Nederland moest gebeuren. Vanuit die optiek keek hij ook naar de groei van Vestia.

De **voorzitter**: Als in zijn renumerationepakket feitelijk is voorzien dat het gekoppeld is aan een groeistrategie, heb je natuurlijk wel die prikkel. Die is er dan. Dat is een feitelijke constatering.

De heer **Noordanus**: Ja, maar de vraag is ... Wij kunnen beiden niet in het hart van de man kijken en kunnen die vraag dus niet beantwoorden, maar

waar ik betrokken ben geweest bij de groei van Vestia, stond de inhoudelijke argumentatie steeds voorop. Ik neem aan dat dat ook voor de heer Staal gold.

De **voorzitter**: Wij gaan even door met de beloning. In de periode van 2000 tot 2002, dus deels in uw periode als voorzitter van de raad van commissarissen, zien wij de bruto jaarpositie van de heer Staal stijgen van €224.000 naar €329.000. Er kwam in die twee jaar dus €105.000 bruto bij. Dat was een relatief zeer forse sprong in een zeer beperkte tijd. Kunt u uitleggen wat de redenen in die tijd waren dat Staal zo geweldig vooruitging?

De heer **Noordanus**: Ja, maar dan praat ik uitsluitend over de periode waarin ik verantwoordelijkheden gedragen heb. De heer Staal had een arbeidscontract waarin een salarisgroei in stappen voorzien was. Zoals wij daarstraks hebben besproken, waren de groei en de omvang van Vestia een criterium voor het doorgroeien naar het eindsalaris in dat contract, dat naar ik meen in laatste versie in 1998 is afgesloten. Ik werd halverwege 2001 voorzitter en had mijn eerste renumeratiegesprek eind 2001. In die situatie was de fusie met de Rotterdamse corporaties volgens mij geëffectueerd. In dat gesprek kwam dus aan de orde dat wij een wezenlijk ander bedrijf waren geworden. De vraag was wat dit betekende voor de toentertijd geprognostiseerde salarisontwikkeling. In mijn herinnering hebben wij toen in 2002 gezegd: je hebt gelijk, want dit is meer dan verdubbeld en Vestia is ten opzichte van Vestia Den Haag echt een ander, veel groter bedrijf geworden, dus wij kennen die extra trede in de salarisontwikkeling eerder toe dan voorzien. Ik dacht dat de eindtermijn daarvoor in eerste instantie eind 2004 was. Dat verklaart de salarisgroei waarop u duidt.

De **voorzitter**: Kunt u ons iets vertellen over de wijze waarop salarisgesprekken met bestuurder Staal verliepen? U ging daarover als kernraad uit de raad van commissarissen.

De heer **Noordanus**: De heer Lugte en ik deden de beoordelings- en renumeratiegesprekken. Bij mijn weten werd ook van de kant van de heer

Staal aan de orde gesteld hoe het met zijn salarisontwikkeling zat, aangezien wij gegroeid waren. Het contract uit '98 kennend, vond ik dat daarin ook wel ratio zat. Vandaar dat wij daartoe besloten hebben.

Ik neem u dan toch even mee naar 2003. Toen stond de heer Staal op zijn maximum. Vestia was als bedrijf nog steeds succesvol in de zaken die volkshuisvestelijk van de club gevraagd werden. Naar aanleiding van een opmerking van de heer Staal, die vroeg wat zijn salarispectief op langere termijn was, kwamen wij toen opnieuw aan de praat over het salaris. Met de afspraken uit '98, die ruim voor mijn tijd gemaakt waren, vond ik het wel welletjes. Ik vond namelijk dat hij een uitermate riant salaris verdiende. Ik heb toen gezegd: "Nou, vriend, luister. Laten wij eerst eens gaan kijken hoe dat salaris zich verhoudt tot wat in andere, vergelijkbare functies verdiend wordt. Op basis daarvan kunnen wij dan bekijken of er qua salaris nog ontwikkeling in zit."

De **voorzitter**: Hoe ging dat daarna in de praktijk?

De heer **Noordanus**: Wij hebben dit laten doen door Hay, een toetsclub op het gebied van salarisontwikkeling. Dit was dus in de jaren voor de balkenendenorm, zeg ik er voor alle zekerheid maar even bij. Het was na de privatisering, na de Bruteringswet uit 1995, natuurlijk lastig om te bedenken waar je aan moest toetsen. Die toetsingskaders waren er niet. Ik heb ervoor gekozen om Hay te laten toetsen aan middelgrote, beleggende vastgoedbedrijven, dus de private sector. Dat Hay-onderzoek leverde op dat de heer Staal met die maatstaf een salaris verdiende dat redelijk in de buurt zat bij dat van collega's in de marktsector. Ik heb het onderzoek vervolgens op tafel gelegd en gezegd: hier moet je het mee doen, want zelfs ten opzichte van de marktsector verdien je een marktconform salaris. Daar was hij het overigens mee eens. Wij hebben toen dus besloten om geen verdere salarisontwikkeling door te zetten. Het salaris bleef, op basis van dat contract uit 1994 of 1998, gekoppeld aan de cao-ontwikkeling van woningbedrijven. Dat was het.

De **voorzitter**: Wat ik in het bedrijfsleven vaak zie met een bureau als Hay, is dat er wel een correctiefactor ten opzichte van de private markt wordt gebruikt als het gaat om een organisatie in het publieke dan wel semipublieke domein. Dat was hier dus niet zo?

De heer **Noordanus**: Nou ja, daar heb ik mij eerlijk gezegd niet al te zeer in verdiept. Ik vond het zelf een voldoende argumentatie om te zeggen: nu is het welletjes met de salarisontwikkeling. Ik zeg erbij dat in die periode de woningmarkt flink in beweging kwam. Koopwoningen werden ineens gewild. De koopwoningenmarkt trok aan en er werden nieuwe wijken gebouwd. Je zag toen in corporatieland, en overigens ook bij gemeentelijke grondbedrijven, dat talentvolle bestuurders hun baan verruilden voor een baan in de marktsector. Ik had dus als argumentatie dat het wel welletjes was en ik vond het prima om op die manier een streep onder het hele salarisgesprek te kunnen zetten en ervoor te zorgen dat Staal ook met plezier bij Vestia bleef werken.

De **voorzitter**: U was daar inmiddels weg, maar daarna is het nog flink gegroeid. Hoe kijkt u daartegen aan? Vindt u zo'n salaris passend?

De heer **Noordanus**: Daarna zijn er natuurlijk een heleboel dingen gebeurd. Wij zijn ons in Nederland allemaal veel meer bewust geworden van publieke taken en de salariëring van publieke functionarissen. In de huidige situatie zou je een corporatiedirecteur nooit het salaris bieden dat de heer Staal had op basis van dat contract uit 1998, want dat is te veel. Ook gelet op de arbeidsrechtelijke risico's in de non-profitsector is dat buitensporig. Maar dat contract had hij, hij was uitermate waardevol voor Vestia en wij leven inmiddels in een andere tijd. Ik ben met u van mening dat in die andere tijd ook echt anders naar salarissen van bestuurders in de non-profitsector moet worden gekeken.

De **voorzitter**: Mijnheer Bashir, hebt u nog een aanvullende vraag?

De heer **Bashir**: Zeker. Mijnheer Noordanus, u bent in 2001 voorzitter van de raad van commissarissen geworden. Toen was het salaris van de heer Staal afgerond €224.000 per jaar. Toen u wegging, wat het meer dan €330.000 geworden. Dat is een stijging van meer dan €100.000 per jaar. Hoe verklaart u dat?

De heer **Noordanus**: Ik dacht dat ik die verklaring tegenover de heer Van Vliet al gegeven had, maar ik wil die ook aan u graag nog een keer geven.

De heer **Bashir**: Ja, doet u dat maar.

De heer **Noordanus**: Dank u wel. Er lag een contract met stappen en er was een koppeling aan de cao.

De heer **Bashir**: Dan wil ik het daarover met u hebben. U zegt: er lag een contract. Uit de informatie die wij hebben gekregen, blijkt dat de heer Staal in 1994 aan de slag is gegaan met een salaris van 25.000 gulden per maand. In '98 zijn er afspraken gemaakt om dat salaris te verhogen; het werd 32.500 gulden. De afspraak was ook dat het salaris in oktober 2003 zou groeien naar 45.000 gulden. U hebt er als voorzitter van de raad van commissarissen mee ingestemd dat het salaris al per 1 oktober 2001 naar €23.000 zou gaan. Hoe kunt u dat uitleggen?

De heer **Noordanus**: Dat is niet zo moeilijk en dat zal ik nu dus ook doen. De afspraak van 16 december 1998 voorzag in een aan de groei van Vestia gekoppelde groei van het salaris van de heer Staal. Daarnaast zat in het contract van 1994 een meegroeien met de cao van de corporatiebedrijven in Nederland. Wat ik gedaan heb tijdens mijn voorzitterschap van de raad van commissarissen van Vestia, is het plafond, gelet op de groei van het bedrijf, eerder toekennen ...

De heer **Bashir**: Twee jaar eerder.

De heer **Noordanus**: Ja, precies, twee jaar eerder toekennen. Daar was ook alle aanleiding voor, omdat Vestia die groei ook daadwerkelijk gerealiseerd had en het bedrijf overigens als een zonnetje liep. Ik heb u al gezegd dat ik het daarna welletjes vond. Dan kom je dus in wat er daarna gebeurd is.

De heer **Bashir**: U hebt het moment waarop het maximumsalaris behaald zou worden, twee jaar vervroegd. We hebben het over guldens en euro's. Welke euro-guldenkoers hebt u daarbij gehanteerd?

De heer **Noordanus**: Ik had geen functie bij een grenswisselkantoor, dus dat kan ik u niet zeggen. Er is een besluit genomen ...

De heer **Bashir**: Maar ik vraag dit natuurlijk niet zonder reden. Als wij naar de bedragen kijken, was die 45.000 gulden €20.500, maar u hebt €23.000 toegekend, dus €2.500 per maand meer.

De heer **Noordanus**: Toch kun je dat niet zo zeggen. Ik zeg eerst even hoe het in het proces ging. Er is in die kernraad een besluit genomen om de extra trede eerder te geven dan het voorziene jaar 2004. Vervolgens wordt dat door de salarisadministratie bij Vestia uitgerekend en verwerkt. Lugte, de secretaris, zorgt ervoor dat dit gebeurt. Inmiddels speelt door die salarisontwikkeling heen ook de manier waarop de cao Woondiensten zich ontwikkeld heeft. Als u in uw eindrapportage overtuigend aan kunt geven dat die verrekening van de salarissen door wie dan ook verkeerd gedaan is, ben ik onmiddellijk bij u aan boord. Ik kan alleen zeggen wat het besluit is dat de kernraad heeft genomen. Dat besluit was "je krijgt die extra trede eerder", precies zoals u dat ook formuleerde. Ik ga ervan uit -- en ik vind dat ik daar als voorzitter van een raad van commissarissen ook van uit mag gaan -- dat dit in de communicatie door de secretaris van de raad en de financiële directeur van Vestia op een goede manier is uitgerekend. Anders is het op een onrechtmatige manier verkregen.

De heer **Bashir**: Dan concludeer ik het volgende: u zegt dat u, ondanks de afspraken uit 1998, als voorzitter van de raad van commissarissen samen

met de secretaris in de kernraad hebt besloten om het maximumsalaris twee jaar eerder toe te kennen. U hebt ook besloten om het salaris met nog eens €2.500 per maand te verhogen. Dat klopt, want dat zijn de gegevens.

De heer **Noordanus**: Nee. Het eerste is juist, maar het tweede klopt niet. Het eerste besluit is genomen en het tweede niet.

De heer **Bashir**: Maar als wij kijken naar de bedragen, dan is 45.000 gulden geen €23.000.

De heer **Noordanus**: Dat snap ik, maar ik zeg dat het net een slag ingewikkelder ligt. Je moet daarbij ook die cao Woondiensten in ogenschouw nemen. Ik zeg er ook bij dat ik me niet verantwoordelijk voel voor de vertaling van een bestuursbesluit in de kernraad om twee jaar eerder extra geld toe te kennen. Naar mijn weten -- tenzij mij echt iets ontgaan is, maar ik ben er bijna zeker van dat dit niet het geval is -- is buiten die verhoging niets extra's toegekend.

De heer **Bashir**: Het feit dat het bedrag van €20.500 opeens €23.000 per maand blijkt, is volgens u gewoon gebeurd. Dat is allemaal rechtmatig, zegt u.

De heer **Noordanus**: U zult dat moeten onderzoeken. U bent van het feitenonderzoek.

De heer **Bashir**: Het was in úw tijd als voorzitter van de raad van commissarissen.

De heer **Noordanus**: Ja, maar ik probeer u te vertellen dat u daarvoor ook moet kijken naar de cao Woondiensten, die parallel daaraan zijn loonontwikkeling kende. Ik denk dat die het verschil verklaart waarover u het hebt.

De **voorzitter**: Mijnheer Noordanus, over de pensioenvoorziening van de heer Staal is veel te doen geweest. Kunt u onze commissie kort uitleggen welke afspraken over Staals pensioen er in uw tijd als commissaris gemaakt zijn?

De heer **Noordanus**: Zeker. Het arbeidscontract van de heer Staal dat er lag, voorzag in een gemitigeerde eindloonregeling. Naar ik aanneem was daarop ook de pensioenreservering binnen het bedrijf gebaseerd. Daarachter lagen contracten met pensioenclubs. Toen wij het in 2003 eens geworden waren over een streep door verdere salarisverhogingen, kwam in de nazit van dat gesprek een probleem op tafel. Ik weet niet meer wie het op tafel bracht; ik denk dat het de heer Lugte was. Het probleem was dat het systeem van de gemitigeerde eindloonregeling een heel raar beeld gaf over de salarisontwikkeling. De salarisontwikkeling rond die tijd werd openbaar gemaakt en dan zou je het gevoel hebben dat die man er ineens weer een hele smak geld bij kreeg. De discussie was hoe dat dan moest. Kon er geen beschikbarepremieregeling komen? Dat leek mij allemaal vrij gecompliceerd, want de heer Staal zei toen ook onmiddellijk: ik ben overal voor in, maar ik wil er niet op achteruit gaan. Je kunt moeilijk aan de ene kant zekerheid bieden over een pensioenbedrag op het moment dat dat moet ingaan, en aan de andere kant met een beschikbarepremieregeling een gefixeerde premie hebben. Het leek mij iets waar je echt even voor zou gaan moeten zitten. De conclusie van dat gesprek was dus vrij helder: wij gaan eens bestuderen hoe dat allemaal moet. Ik dacht: nou ja, ik hoor het wel. Ik heb het echter niet meer gehoord. De uitgangspunten waren helder. Het moest niet ten koste gaan van de pensioenaanspraken die de heer Staal had; dat vond ik vanuit werkgeversperspectief ook legitiem. Wij wilden graag een eenduidige pensioendotatie kunnen presenteren. Vanuit dat uitgangspunt werd het in een "dit onderzoeken we"-verhaal gestopt. Ik heb de resultaten van het onderzoek niet meer gezien, want zoals u weet, ben ik eind 2003 als voorzitter van de raad van commissarissen vertrokken omdat ik een andere baan kreeg, waarin een conflict of interest met Vestia zat. Dat is eigenlijk wat ik hierover uit mijn tijd te vertellen heb.

De **voorzitter**: Wie nam het initiatief om tot wijziging van het pensioensysteem te komen?

De heer **Noordanus**: Dat weet ik niet meer precies. Of de heer Lugte, of de heer Staal heeft dat in die nazit in 2003 opgebracht. Ik kan mij dit niet goed meer herinneren.

De **voorzitter**: Als hij er niet op achteruit mocht gaan, kun je je ook afvragen wat het voor zin heeft om iets anders te verzinnen.

De heer **Noordanus**: Het was een methode om een eenduidige presentatie van de totale remuneratie van de heer Staal op de jaarrekening te kunnen presenteren zonder het ene jaar het idee te laten postvatten dat hij er opeens een hele slok geld bij kreeg, terwijl je het andere jaar zou moeten rapporteren dat het opeens weer heel anders was. Dat was de achterliggende gedachte. Daar kun je ook over strijden, maar dat was in ieder geval het idee. Wij hebben hier ook echt geen uren over zitten praten. Het kwam als een soort bijkomend punt in het gesprek naar voren. Ik was zelf blij dat ik de klip van nog meer salaris omzeild had, dus ik dacht: nou, ik zie het wel.

De **voorzitter**: Als de beschikbare premies uiteindelijk meer zouden opleveren dan het oorspronkelijke eindloonverhaal, wie mocht dat surplus dan houden?

De heer **Noordanus**: Daar is geen woord over gewisseld. Dat leek mij eerlijk gezegd ook de breinbreker. Als je daarop tekortkomt, moet je bijstorten, maar als je eraan overhoudt, is dat inderdaad de vraag. Maar nogmaals, wij hebben op dat moment absoluut niet uitvoerig gewisseld. Vanuit mijn optiek dacht ik: ik hoor het wel. Het leek mij een lastige breinbreker, mede vanwege de vraag die u stelt, maar ik dacht: laat het maar eens uitzoeken door iemand uit de pensioensector die weet of en hoe je dat kunt regelen.

De **voorzitter**: Uw voormalige collega Lugte, die wij hier ook hebben gehoord, was hierover wel wat stelliger. Hij zei: wat overbleef, was voor

Staal. Vestia zou het tekort aanvullen en als het meer was, zou dat naar Staal gaan.

De heer **Noordanus**: Dan zeg ik u met stelligheid: dat is niet gewisseld in het gesprek dat ik mij herinner en dat is absoluut niet aan de orde geweest in mijn periode, noch in de kernraad, noch in de bredere raad van commissarissen. Dat zou ik namelijk een bijzonder eenzijdige regeling vinden. Dat is een regeling van vrij reizen, met de nadelen voor het bedrijf en de voordelen voor de bestuurder. Dat zou ik totaal onacceptabel gevonden hebben.

De **voorzitter**: Ja, de loterij zonder nieten.

Op 28 januari 2010 -- u bent dan ruim zes jaar weg bij Vestia -- komt de heer Lugte met een brief over het pensioen. Dat is geen nieuwe pensioenbrief, maar een soort herbevestiging, een duiding van de intenties die de raad van commissarissen uit uw tijd had met de pensioenafspraken. Aan die brief was op dat moment blijkbaar behoefte binnen Vestia. De heer Lugte liet die brief ook door u ondertekenen, terwijl u al ruim zes jaar weg was. In die brief staat: "Het ontstane probleem van een pensioentekort als gevolg van de kredietcrisis mag niet op jou"-- Erik Staal - "worden afgewenteld." Wie nam het initiatief tot deze brief, met een soort bevestiging van de intenties?

De heer **Noordanus**: Ik dacht dat het de heer Staal was die mij daarover opbelde. Hij zei: joh, er is gedoe rond de manier waarop mijn pensioenvoorziening in elkaar zit; weet jij nog wat wij daarover in 2003 gezegd hebben? Ik zei dat ik het nog wel wist, dat wij het uit zouden gaan zoeken en dat de randvoorwaarden de twee randvoorwaarden waren die ik u eerder noemde. Hij vroeg of ik ook wilde verklaren dat dit het geval geweest was. Ik zei: ja, dat is goed; ik hoor het wel. Toen kwam die brief langs en die heb ik ook getekend. Het zal u niet ontgaan zijn dat ik daarvan later ook heb gezegd dat ik daarmee even wat secuurder had moeten omgaan. Hetgeen in die brief staat over wat er in 2003 gebeurd is, is zo. Naar mijn idee is het toen niet afgekaart. Ik wil echter geen partij zijn, eenvoudigweg omdat ik die verantwoordelijkheid niet heb en daar ook de kennis niet van heb. Er is in

2005, dus ruim na mijn vertrek, uiteindelijk een pensioenovereenkomst tot stand gekomen die ik niet ken en waarover ik dus ook geen oordeel wil hebben. Nogmaals, ik loop helemaal niet weg van wat er in 2003 over die kwestie gewisseld is, maar ik weet niet met welke intenties en welke afspraken ruim anderhalf jaar later uiteindelijk een regeling tot stand is gekomen. Als die regeling eenzijdig is of niet beantwoordt aan de intenties die wij toen hadden, moet je er nog eens over praten, maar ik ben er niet bij betrokken geweest en kan het niet overzien. Ik verantwoord mij, ook hier, voor de dingen die ik wel onder mijn verantwoordelijkheid gedaan heb. Als het om die pensioen kwestie gaat: zo lagen de kaarten in 2003 op tafel. Vanuit die intenties -- zie brief -- is vervolgens een regeling in 2005 getroffen, en waar ik die regeling niet ken en ook niet weet waarom partijen die blijkbaar toch met het volle verstand getekend hebben ... Dat gaat mij te ver.

De voorzitter: Het is mij toch even niet duidelijk, mijnheer Noordanus. U tekent die brief van januari 2010 van Lugte, maar u zegt: in 2005 was ik er niet meer en toen zijn die afspraken gemaakt. Er komt een brief in 2010 die teruggrijpt op 2003. U zegt dat u daarvoor de verantwoordelijkheid neemt, maar hoe zit het dan met die brief? Als je in 2005 nieuwe afspraken hebt, hoe kon u dan in 2010 een brief tekenen die daar blijkbaar helemaal aan voorbijgaat? U zegt namelijk dat die brief alleen over uw tijd in 2003 ging.

De heer Noordanus: Het verzoek waarmee ik benaderd werd, was of ik nog wist vanuit welke uitgangspunten wij daar toen naar keken. Daar ging het om. Dat is ook de kern van de brief; u hebt die brief en ik heb die ook. Ik zal het op een andere manier proberen te beantwoorden. Ik heb Erik Staal leren kennen als iemand die goed nadacht over zijn arbeidsvoorwaarden en daarin niet over een nacht ijs ging. Als het nodig was, liet hij zich over die arbeidsvoorwaarden ook goed adviseren door topadvocaten. Wat ik niet weet en waarvoor ik dus ook geen verantwoordelijkheid wil nemen, is wat er in 2005 is getekend, naar ik aanneem ook met goed advies door alle betrokkenen. Ik kan alleen zeggen wat in 2003 de intenties waren. Dat heb ik eerder in het gesprek ook helder gemaakt. Ik heb die brief getekend en ik dacht: als ik nog iets moet toelichten, hoor ik het wel. Ik heb hier verder niks

meer van gehoord. Ik hoorde op weg hierheen nog even wat u hierover in de vorige sessie gewisseld hebt met Siwart Kolthek en die brief heeft een wel heel mythische status gekregen, want naar mijn idee leg je pensioenafspraken niet vast in de nazit van een salarisgesprek. Die leg je vast in een pensioencontract, dat je analyseert op de uitgangspunten waarover ik zojuist gesproken heb.

De **voorzitter**: Zeker, maar die brief is er natuurlijk wel. Wie stelde die brief van januari 2010 feitelijk op? Weet u dat?

De heer **Noordanus**: Dat weet ik niet. Ik heb daar contact over gehad met Lugte of Staal. Zoals u weet, speelt dit ook in de hele gerechtelijke procedure rond de pensioenzaak. Ik weet het niet.

De **voorzitter**: Wij vroegen dit ook aan uw voormalige collega Lugte, die samen met u in 2003 die afspraken maakte. Wij vroegen dat mede omdat in die brief staat dat de problemen als gevolg van de kredietcrisis niet op Erik Staal mogen worden afgewenteld. Dat is op zich een vreemde passage, want iedereen in Nederland heeft te maken met pensioenkortingen omdat het slecht gaat in de financiële wereld. Blijkbaar gold dat niet voor de heer Erik Staal. Wij vroegen dus aan de heer Lugte: wie stelde die brief nou op? Toen zei de heer Lugte: o, nou, ik was het niet; ik heb alleen getekend. Geldt dat ook voor u?

De heer **Noordanus**: Nou ja, het is duidelijk dat ik de brief niet heb opgesteld, maar ik wil er toch nog even iets anders bij zeggen. Dan komen wij een beetje in de "stel dat"-redeneringen. Als de gemitigeerde eindloonregeling die Staal conform zijn arbeidscontract had, zou zijn doorgetrokken, zou het pensioenbedrag dat nu op tafel gebracht is, ook op tafel gebracht moeten worden, maar dan in de situatie van een beschikbarepremiereregeling. Ik kan mij alleen voorstellen dat er een beschikbarepremiereregeling is waarin je het hebt over dingen als "wie belegt, wie draagt het beleggingsrisico, wie gaat over de upside en wie gaat over de downside". Dan herhaal ik wat ik eerder heb gezegd: waar ik niet beschik

over het pensioencontract uit 2005, kan ik er ook geen oordeel over geven. Wat ik betreurt in de door mij geaccordeerde brief uit 2010, is dat er twee dingen in staan. Er staat in hoe het gegaan is, maar er wordt ook een oordeel gegeven over een bestuursbesluit dat niet in mijn periode is genomen. Daar kan ik mij dus ook niet over verantwoorden.

De **voorzitter**: In ieder geval zijn er door de jaren heen flinke premies voor de heer Staal afgestort. Toen hij wegging, werd er afgezien van een jaarsalaris extra nog eens 3,17 miljoen meegegeven om een gat te repareren. Dat zijn bij elkaar meerdere miljoenen euro's, zo is uit de verhoren gebleven. Hoe kijkt u daar zelf tegen aan?

De heer **Noordanus**: Ik vind het een exorbitant bedrag. Dat heb ik ook op andere momenten gezegd en ik herhaal dat hier. Het moet maar in rechte blijken of het pensioencontract uit 2005 ook dat recht bevat. Dat is wat ik ervan vind.

De **voorzitter**: Mijnheer Bashir, aanvullend?

De heer **Bashir**: Ik heb één vraag. De heer Kolthek verklaarde hier vanochtend dat de brief die u hebt ondertekend, ertoe heeft geleid dat de heer Staal uiteindelijk 3,17 miljoen aan pensioen mee heeft kunnen krijgen. Wat is uw reactie daarop?

De heer **Noordanus**: Nou ja ... Allereerst dat die brief dan een wel heel mythische status heeft gekregen. Verder denk ik dat u het complete personeelsdossier van de heer Staal wel zult hebben; u zou zich toch ook eens in de pensioencontracten moeten verdiepen, met name in wat er in 2005 qua pensioencontract is afgesproken. Voor het overige: ik vind het een exorbitant bedrag. De rechter zal hierover uiteindelijk een oordeel moeten geven.

De heer **Bashir**: Hebt u spijt dat u die brief hebt getekend?

De heer **Noordanus**: Ik heb al eerder gezegd dat die brief een combinatie is van feiten waarvoor ik zelf verantwoordelijk ben en opvattingen over iets wat ik niet kon overzien. Op dat vlak had ik dus langer moeten nadenken, of ik had moeten vragen om mij dat pensioencontract uit 2005 eerst eens te laten zien. In dat opzicht vind ik inderdaad dat ik die brief te vlot getekend heb, maar ik vind ook dat die brief mij betreft bij iets waarvoor ik geen verantwoordelijkheid wil dragen.

De heer **Bashir**: Hebt u spijt dat u de brief hebt getekend?

De heer **Noordanus**: Ja, u bent de commissie van spijt aan het worden. Ik heb in eerdere instanties, ook in de pers en ook in een verhoor bij de rechter-commissaris in Rotterdam, al gezegd dat ik vind dat ik de brief te vlot heb getekend. Ik zeg erbij dat ik dit een ingewikkelde juridische casus vind. Ik vind het bedrag dat uiteindelijk gevoteerd is, exorbitant. De rechter moet maar een oordeel geven over de brief.

De heer **Bashir**: Wat zou het volgens u betekenen? Zegt u eigenlijk dat de brief als niet-getekend moet worden beschouwd?

De heer **Noordanus**: Dat is een onzinnige vraag, als ik ...

De heer **Bashir**: Ik heb die vraag gesteld, dus ...

De heer **Noordanus**: Ja, maar ik geef er even een oordeel bij.

De heer **Bashir**: Het feit dat wij de vraag stellen, betekent dat wij die relevant vinden. Of het onzinnig is, is niet aan u.

De heer **Noordanus**: Dat ontschoot mij even, maar het is wel een oordeel. Wat ik daarvan vind, heb ik daarover gezegd. Ik heb die brief te vlot getekend omdat ik niet betrokken ben en omdat ik niet weet wat er in het contract van 2005 staat en hoe dat tot stand is gekomen. Ik vind het bedrag exorbitant en de rechter moet er uiteindelijk maar een oordeel over geven.

De **voorzitter**: Mijnheer Noordanus, onze enquêtecommissie onderzoekt feiten. Zo komen wij tot waarheidsvinding. Dat doen wij natuurlijk omdat Vestia, als veruit grootste corporatie van Nederland, uiteindelijk ten onder is gegaan. Wij gaan terug in de tijd bij Vestia om te kijken waar dit allemaal is ontstaan. U was zelf een tijdlang voorzitter van de raad van commissarissen. U hebt in uw tijd bij Vestia uw eigen acties gehad. Toen zat Staal er al als directeur-bestuurder. U hebt met hem afspraken gemaakt over verdere beloningen dan wel pensioenen. Uiteindelijk is daarover zo veel warrigheid ontstaan dat daarvoor in de nasleep, toen u daar feitelijk niet meer aanwezig was, een heleboel dingen moesten worden geregeld. Er werden brieven geschreven, er kwamen nieuwe contracten en uiteindelijk was het salaris niet transparant. Toen kwamen er Kamervragen en de minister dook erop. Onze vraag is dus: is in uw tijd niet de kiem gelegd voor al deze onduidelijkheid? U was toen de baas van Staal. U ging over zijn salaris en pensioen.

De heer **Noordanus**: Dat is een heldere vraag. Het antwoord is nee, en wel omdat de salarisafspraken van de heer Staal te ontlenen zijn aan het eerder, ruim voor mijn entree bij Vestia afgesloten contract uit '94/'98, waarin qua pensioenregeling overigens een heldere afspraak zat. U kunt mij dus hoogstens verwijten dat op het punt van de pensioenregeling onduidelijkheid ontstaan is. Dat geef ik graag toe, maar de hele discussie over de salariëring van de heer Staal en ook de politieke ophef daarover vindt zijn oorsprong in het contract van Remmerswaal uit 1994/1998.

De **voorzitter**: Goed. Ik wil u nog iets anders vragen. Het ging uiteindelijk gruwelijk mis met Vestia. U hebt daar zelf een tijdje gezeten. Ik vraag u nu om uw mening; die is zeer relevant voor onze commissie. Wie is er in uw ogen verantwoordelijk voor wat er uiteindelijk is gebeurd met Vestia?

De heer **Noordanus**: Dat vergt een complex antwoord. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de controlemechanismen in de organisatie ... Er is in mijn tijd een treasurystatuut, een financieel statuut vastgesteld waarin op het gebied van cash management, beleggingsbeleid, financiën en gebruik van derivaten een

terughoudend beleid zat. Je ziet door de loop der jaren dat Vestia in zijn financieringswijze eigenlijk meer bank dan woningcorporatie werd. Dat is gebeurd door onvoldoende span of control in het bestuur zelf, door het niet leven naar het treasurystatuut dat er lag en doordat ook in de accountantscontrole niet duidelijk werd dat er niet naar geleefd werd. Dat is ook gebeurd -- maar in dezen ben ik net als u krantenlezer, want ruimjarig niet meer betrokken bij Vestia -- doordat de raad van commissarissen die er zat, op cruciale momenten informatie onthouden is die een raad van commissarissen moet hebben om op een fatsoenlijke manier te kunnen sturen.

De **voorzitter**: Als u zelf terugkijkt op het debacle, zou u dan achteraf bezien in uw tijd nog iets anders hebben gedaan dan u hebt gedaan?

De heer **Noordanus**: Ik denk dat wij dit eerder met elkaar gewisseld hebben. Ik zeg hier twee dingen over. In mijn tijd zat er een mondige en qua disciplines op verschillende vakgebieden toegeruste raad van commissarissen, die toezicht hield op de manier waarop een corporatie toezicht moet hebben. Ik erken dat er een fout gemaakt is. Wat ik had moeten doen, wat wij hadden moeten doen en wat ook daarna is nagelaten, is dat er in zo'n grote onderneming ook aan de bestuurstafel, dus op dagdagelijkse basis, tegenspraak moet zijn. Als de vraag is wat ik ervan vind en wat ik in mijn tijd anders had moeten doen, zeg ik: ik had ervoor moeten zorgen dat er een meerhoofdig bestuur bij Vestia kwam. Dat zou voor iedereen goed zijn geweest, overigens allereerst voor de huurders van Vestia en voor wat er in de steden waar Vestia actief is, moet gebeuren. Dat zou ook voorkomen hebben dat at the end of the day een gedreven bestuurder uit de bocht vloog, want dat is er gebeurd.

De **voorzitter**: Goed. Mevrouw Hachchi wil u ook nog wat vragen.

Mevrouw **Hachchi**: Mijnheer Noordanus, als ik dit verhoor zo beluister, klinken uw antwoorden aannemelijk. U bent ook in een beperkte periode lid geweest van de raad van commissarissen, van 2001 tot 2003. Toch zet ik

vraagtekens bij uw woorden dat de raad van commissarissen de facto tegenspel bood. De heer Staal hechtte veel waarde aan zijn salaris. Dat bleek ook uit de verhoren met de heer Lugte en de heer Kolthek, en u bevestigt dat ook. Klopt dat?

De heer **Noordanus**: Dat zijn twee verschillende dingen. U hebt een oordeel over het toezicht van de raad van commissarissen. U meent daarvan te weten dat de raad van commissarissen in mijn tijd tekortschoot. Daarnaast zegt u dat de heer Staal hechtte aan zijn salaris en zijn salarisontwikkeling. Dat laatste is het geval. Dat wil ik bevestigen. Uw eerste vraag vergt meer toelichting van uw kant, want dan moet u ook zeggen waar die raad van commissarissen de plank dan heeft misgeslagen.

Mevrouw **Hachchi**: Daar kom ik ook op, maar daarom begon ik ook met de vraag of u ook bevestigt dat de heer Staal veel waarde hecht aan zijn salaris. Mijn vervolgvraag is dan als volgt. Het salaris is gekoppeld aan de groei van Vestia. Is het dan raar dat de heer Staal fusie op fusie stapelde?

De heer **Noordanus**: Eerder in het gesprek is al aan de orde gekomen dat die fusies naar mijn stellige overtuiging nooit gebaseerd zijn geweest op het vullen van de portemonnee van de heer Staal; integendeel. Dan had de raad van commissarissen, dan had ik in mijn tijd ook wel aan de rem getrokken. Er waren goede argumenten om het bedrijf te laten groeien zoals het gegroeid is, argumenten die te maken hadden met de volkshuisvestelijke problematiek in steden als Rotterdam en Den Haag en argumenten die te maken hadden met verzoeken van opeenvolgende ministers of wij hen niet konden helpen met een bepaald probleem bij een andere corporatie. Die argumenten waren er dus. Het zijn ook valide argumenten.

Mevrouw **Hachchi**: U ziet dus geen enkele relatie? U bevestigde al dat de heer Staal veel waarde hechtte aan zijn salaris. Hij ging in die zin ook echt de confrontatie aan met de raad van commissarissen, ...

De heer **Noordanus**: Nou, ik vind het een ...

Mevrouw **Hachchi**: Mag ik mijn vraag afmaken, mijnheer Noordanus? U bevestigt dat. Ik beluister in uw antwoord dat dit bij de fusies geen enkele rol heeft gespeeld, maar ik wil u toch nog één keer voorleggen of u de koppeling niet ziet. Zou het feit dat zijn salaris gekoppeld was aan fusies, aan de grootte van Vestia, hierin niet meegespeeld kunnen hebben bij de heer Staal? Zou het niet kunnen dat hij die keuzes mede daardoor heeft gemaakt?

De heer **Noordanus**: Nee, ik vind dat een gewrongen argumentatie. In uw vraagstelling zit besloten hoe de heer Staal erover denkt, maar ik kijk er als toezichthouder naar. Ik heb in mijn periode een aantal van die fusies langs zien komen en ik heb ook vanuit die inhoudelijkheid naar die fusies gekeken.

Mevrouw **Hachchi**: U zegt dus: ik zag die relaties niet en die speelden dus ook helemaal geen rol?

De heer **Noordanus**: Ik vind het een gewrongen idee om te denken dat Vestia daarom zo groot is geworden.

Mevrouw **Hachchi**: Dat is geen antwoord op mijn vraag. Het is prima dat uw mening is dat dit een gewrongen idee is, maar mijn feitelijke vraag is: u zag in die zin dus geen relatie tussen de grootte van Vestia en het salaris van de heer Staal? U zag dus niet dat dit een argument of reden zou kunnen zijn geweest voor die overnames?

De heer **Noordanus**: Ja, maar in "zien" zit het idee dat je misschien wel iets over het hoofd hebt gezien. Dat is niet het geval. Dat is een onzinnige gedachte.

Mevrouw **Hachchi**: Het speelde dus geen rol?

De heer **Noordanus**: Ik kan mij niet voorstellen dat dit bij Staal een rol gespeeld heeft en ik weet zeker dat het geen enkel issue in de raad van toezicht is geweest.

Mevrouw **Hachchi**: Ik heb nog één vraag. Toen het ging over het salaris van de heer Staal en de stijging daarvan, haalde u aan dat er een veranderend landschap ten aanzien van beloningen was. Toch ging u de confrontatie met de heer Staal op dit punt niet aan. Waarom niet?

De heer **Noordanus**: Daar was geen aanleiding voor. Ik heb geprobeerd te vertellen dat de heer Staal recht had op salarisverhogingen op basis van het contract uit '94/'98. De enige afwijking van dat contract in mijn periode is geweest dat hij twee jaar eerder dan voorzien op zijn salarisplafond is terechtgekomen. Ik ben de confrontatie wel aangegaan in de discussie die daarna ontstond over de vraag of het salaris dat hij had, wel hoog genoeg was. Onze gezamenlijke conclusie is toen geweest: inderdaad, het is wel welletjes. Dat vond ik ook.

Mevrouw **Hachchi**: Daar is het toen ook bij gebleven?

De heer **Noordanus**: Daar is het bij gebleven. Het alternatief zou zijn geweest dat wij hadden besloten om hem te ontslaan en om af te rekenen, maar daarvoor was bepaald geen aanleiding.

Mevrouw **Hachchi**: Dank u wel.

De **voorzitter**: Bedankt, mevrouw Hachchi.

Mijnheer Noordanus, wij komen aan het eind van dit openbaar verhoor. U zei net tegen collega Bashir: u wordt de commissie van spijt. Maar ja, er is natuurlijk alleen al bij Vestia 2 miljard euro verdampt. Dat geld had anders in de sociale volkshuisvesting gestoken kunnen worden. Ik denk dus wel degelijk dat spijt een rol dient te spelen. Dat wilde ik u nog even meegeven.

De heer **Noordanus**: Laat ik dan van mijn kant zeggen dat ik natuurlijk ook enorm betreurt wat er met Vestia is gebeurd. Daarop hoeven wij elkaar niet te bevragen. Ik wil graag verantwoording afleggen -- en dat heb ik ook zo goed mogelijk proberen te doen -- over wat er in mijn periode, dus ruim tien jaar

geleden, gebeurd is op het gebied van toezicht en op het gebied van salarisontwikkelingen.

De **voorzitter**: Dat hebben wij zeker gedaan.

De heer **Noordanus**: Ik hoop dat u daarvan een indruk gekregen hebt. Daar wilde ik het bij laten.

De **voorzitter**: Ons onderzoek gaat door, mijnheer Noordanus. Ook als spijt daarin een rol speelt, denken wij dat dit heel belangrijk is.

Sluiting 12.12 uur.